

पथ्याप

पथ्या। सञ्ज्ञाणि तित्तानि। श्रौताः। प्रदेहाः। भूवेष्टम्। सेकः। अभ्यङ्गः। अवगाहनम्। पद्मोत्पलदलचौमाणां श्रया। श्रौतलकाननम्। विचित्रा कथा। गीतानि। शिशिरः। मञ्जु-भाषणम्। उशीरचन्दनालेपः। श्रौताम्। शिशिरानिलः। धारागहम्। प्रियास्पर्शः। प्रनीरम्। हिमवालुका। सुधाशुरक्षयः। स्नानम्। मणयः। मधुररसः॥ * ॥

दाहे अपथ्यम्।

विरुद्धान्यन्नपानानि। क्रोधः। वेगधारणम्। गजाश्वयानम्। अध्वा। चारम्। पित्तकराणि। आयामः। आतपः। तक्रम्। तामूलम्। मधु। रामठम्। यवायः। कटुः। तित्तः। उष्णः॥ * ॥

अयोन्मादे भूतोन्मादे च पथ्यम्।

मरुद्वे पूर्व्वं खेदः। पित्तोद्भवे पूर्व्वं विरेकः। कफोद्भवे पूर्व्वं वमनम्। ततः परं वस्तिविधिः। नस्यम्। सन्तर्जनम्। ताडनम्। अञ्जनम्। आन्धासनम्। चासनम्। बन्धनम्। भयम्। हर्षणम्। दानम्। धूपः। दमः। विस्मरणम्। प्रदेहः। शिरावधः। संश्रमनम्। सेकः। आश्चर्यकर्मणि। धूमपानम्। धीधैर्यम्। सत्वम्। आत्मनिवेदनम्। अभ्यञ्जनम्। स्वाप-नम्। आसनम्। निद्रा। सुश्रौताम्बुलेपनानि। गोधूमः। सुह्रः। अरुणशालयः। धारोष्णदुग्धम्। श्रतधौतसर्पिः। नवीनघृतम्। पुरातनघृतम्। कूर्मामिषम्। धन्वरसः। रसालम्। पुराण-कुशाखफलम्। पटोलम्। ब्रह्मौदलम्। वास्तू-कम्। तण्डुलीयः। खराश्वत्थम्। गगनाम्बु। पथ्या। सुवर्णचूर्णम्। नारिकेलम्। द्राक्षा। कपित्थम्। पनसम्॥ * ॥

उन्मादे अपथ्यम्।

मदम्। विरुद्धाशनम्। उष्णभोजनम्। निद्रा-चुत्तुणाविगधारणम्। यवायः। आषाढफलम्। कठिलकम्। पत्रशाकम्। तित्तानि। विम्बी॥ * ॥

अथापसारे पथ्यम्।

वातोद्भवे पूर्व्वं वस्तिः। पौष्टिके विरेचनम्। स्नेहिके वमनम्। परं धूपनम्। अञ्जनम्। नस्यम्। शिरावधः। दानम्। चासनम्। बन्धनम्। भयम्। तर्जनम्। ताडनम्। हर्षः। धूम-पानम्। विस्मयः। धीधैर्यम्। आत्मादिविज्ञा-नम्। स्नानम्। अभ्यञ्जनम्। लोहितशालयः। तुन्नाः। गोधूमाः। प्रतर्न हविः। कूर्मामिषम्। धन्वरसः। दुग्धम्। ब्रह्मौदलम्। वचा। पटो-लम्। वृहकुशाखम्। वास्तूकम्। खादुददहि-मम्। शोभाञ्जनम्। पयःपेटो। द्राक्षा। घात्री। परूषकम्। तैलम्। खराश्वत्थम्। गगनाम्बु। हरीतकी॥ * ॥

अपसारे अपथ्यम्।

चिन्ता। शोकभयम्। क्रोधः। अशुचीन्यश-नानि। मदम्। मत्स्यः। विरुद्धाशनम्। तीक्ष्णोष्ण-गुरुभोजनम्। अतिव्यायः। आयासः। पूज्य-

पथ्याप

पूजायतिक्रमः। पत्रशाकानि। विम्बी। आषाढ-फलम्। टण्डानिद्राक्षुधावेगाः॥ * ॥

अथ वातरोगे पथ्यम्।

अभ्यङ्गः। मर्दनम्। वस्तिः। स्नेहः। खेदः। अवगाहनम्। संवाहनम्। संश्रमनम्। प्रावृत्तिः। वातवर्जनम्। अग्निकर्म। उपनाहः। भूश्रया। स्नानम्। आसनम्। तैलद्रोणी। शिरोवस्तिः। शयनम्। नस्यम्। आतपः। सन्तर्पणम्। वृंह-णम्। किलाटः। दधि। कूर्चिका। सर्पिः। तैलम्। वसा। मञ्जा। खादुदलवणा रसाः। नवीनतिलगोधूममाषाः। सम्भृतरोधितशालि-घटिकाः। कुलत्थरसः। सुरा। आम्बा गोश्व-तरोदरासभञ्जगलादयः। आनूपाः कोल-महिषन्यङ्गखड्गिगलादयः। औदका हंस-कादम्बचक्रमद्गुरकादयः। विलेशया भेक-गोधानकुलम्बाविदादयः। जाङ्गलाः चटक-कुक्कुटवर्हितित्तरयः। शिलिन्दः। पञ्चतः। नक्रः। गर्गरः। कवयी। इलिशः। एरुखः। चुलुकी। कूर्मः। शिशुमारः। तिमिङ्गलः। रोहितः। मद्गुरः। शृङ्गी। वर्मो। खड्गीशः। एते भयाः। पटोलम्। शिग्रु। वार्त्ताकुः। लशुनम्। दाडिमद्वयम्। पकतालम्। रसा-लम्। नलदाम्बु। परूषकम्। जम्बीरम्। वदरम्। द्राक्षा। नागरङ्गम्। मधुकुलम्। प्रसारणी। गोलुरकः। शुक्लाची। पारि-भद्रकः। पयसि। पयःपेटो। रुतैलम्। गवां जलम्। मत्स्यखिका। तामूलम्। घात्याम्बु। निन्तिङ्गीफलम्। स्निग्धोष्णभोज्यानि। स्निग्धो-ष्णातुलेपनम्। आमाशयसुपागते विशेषाङ्गम-नम्। पकाशयस्थे तथा मांसस्थे स्निग्धविरेच-नम्। प्रत्याभ्रानाभ्रानसङ्गे वर्त्तिः। लङ्घनं दीप-नम्। अष्टौलाख्ये गुल्मविधिः। शुक्रस्थे चय-जित्क्रिया। त्वड्मांसाखक्सिराप्रप्ते रक्त-मोक्षणम्॥ * ॥

वातरोगे अपथ्यम्।

चिन्ता। प्रजागरः। वेगधारणम्। कृद्दिः। अमः। अनशनम्। चणकः। कलायः। नीवार-कङ्कुयवैणवकोरदूषश्यामाकचूर्णम्। कुरु-विन्दः। टण्डान्यानि। राजमाषः। सुह्रः। तङ्गासरिदम्बु। करीरम्। जम्बु। कशेरु। तलकम्। क्रसुकम्। न्दणालम्। निष्वावबीजम्। तालफलास्थिमञ्जा। शालूकम्। तिन्दुकम्। कठिलकम्। बालतालम्। विम्बी। पत्रशाकम्। उडुम्बरम्। श्रौताम्बु। रासभपयः। विरुह-मन्त्रम्। चारः। शुष्कपललम्। चतजसुतिः। चौद्रम्। कषायकटुतिक्तारसाः। यवायः। हस्यश्वयानम्। चंक्रमणम्। खडा। आभ्रानि-नोर्द्वितवतोपि विशेषात् स्नानम्। प्रदुष्ट-सलिलम्। दन्तघर्षणम्॥ * ॥

अथ वाते गुग्गुलुसेविना पथ्यम्।

चीरम्। मांसरसाः। यूषाः। कलमादिशालयः। यवगोधूममाषाः॥ * ॥

पथ्याप

गुग्गुलुलावपथ्यम्।

आयामः। आतपः। रूक्षम्। स्नानम्। बहु-भाषणम्। प्रवातः। मैथुनम्। यानम्॥ * ॥

अथ वातरक्ते पथ्यम्।

उत्तानेभ्यञ्जनम्। सेकः। सोपनाहः। प्रलेपनम्। गम्भीरे स्नेहपानं आस्थापनं विरेचनम्। सञ्च-रुचीजलीकश्चालावुभिरस्युतिः। श्रतधौत-घृताभ्यङ्गः। मेघोदुग्धावसेचनम्। यवः। घटिकाः। नीवारः। कलमः। अरुणशालिः। गोधूमः। चणकः। सुह्रः। तुवरी। सुकुटकः। अथजामहिषीगवां पयः। लावः। तित्तिरिः। सर्पहिदः। ताम्रचूडादिः। एते विष्किराः। प्रतदाः शुक्रदात्यूहकपोतचटकादयः। उपो-दिका। काकमाची। वेजायम्। सुनिषसकम्। वास्तूकम्। कारवेक्षम्। तण्डुलीयः। प्रसारणी। पत्तूरः। वृहकुशाखम्। सर्पिः। सम्पाकपक्ष-वम्। पटोलम्। रुतैलम्। न्दणीका। श्वेत-शर्करा। नवनीतम्। सोमवल्ली। कस्तूरी। सितचन्दनम्। शिशुपागुरुदेवाङ्गसरलस्नेह-मर्दनम्। तित्तम्॥ * ॥

वातरक्ते अपथ्यम्।

दिवास्त्रः। अग्निसन्तापः। आयामः। आतपः। मैथुनम्। माषः। कुलत्थः। निष्वादः। कलायः। चारसेवनम्। अम्बुजाबूपमांसानि। विरुद्धानि। दध्नीनि। इक्षुः। नलकम्। मदम्। प्रिया-कम्। अन्तमः। काङ्गिकम्। कटुः। उष्णम्। गुरु। अभिष्यन्दि। लवणम्। शक्तवः॥ * ॥

अयोस्तम्भे पथ्यम्।

सर्व्वो रूक्षविधिः। खेदः। कोद्रवः। रक्तशालिः। यवः। कुलत्थः। श्यामाकः। पुरातनोदालाः। शोभाञ्जनम्। कारवेक्षम्। पटोलम्। लशुनम्। सुनिषसम्। काकमाची। वेजायम्। निम्ब-पक्षवम्। पत्तूरः। वास्तूकम्। पथ्या। वार्त्ताकुः। तप्तवारि। सम्पाकशकम्। प्रियाकम्। तक्रम्। अरिष्टम्। मधु। कटुः। तित्तः। कषायः। चीरसेवा। गवां जलम्। यथाशक्तिआयामः। स्थूलस्याक्रमणम्। अक्लृष्टे सन्तरणम्। नदीषु प्रतिस्नोतः सन्तरणम्। श्लेष्मापहरणम्। अमा-रुतकोपनम्॥ * ॥

ऊरुस्तम्भे अपथ्यम्।

गुरुश्रीतद्रस्निग्धविरुद्धासाम्राभोजनम्। विरे-चनम्। स्नेहनम्। वमनम्। रक्तमोक्षणम्। वस्तिः॥ * ॥

अधामवाते पथ्यम्।

रूक्षखेदः। लङ्घनम्। स्नेहपानम्। वस्तिः। लेपः। रेचनम्। पायुवर्त्तिः। अन्तोत्पन्नशालि-कुलत्थाः। जीर्णं मदम्। जाङ्गलानां रसः। वातश्लेष्मानि सर्वाणि। तक्रम्। वर्षाभूः। एरुखतैलम्। रसोनम्। पटोलम्। पत्तूरकम्। कारवेक्षम्। वार्त्ताकुः। शिग्रु। तप्तनीरम्। मन्दारः। गोकयटकः। वृहदारः। भल्लानकम्।